

Модел истраживачког учења BIG6

Информациона писменост и решавање задатка

Информациона писменост

Информациона писменост је способност да се пронађе, обради, вреднује и корисно и етички употреби информација ради решавања задатка/проблема.

Информационо писмена особа:

- Зна да јој је потребна информација,
- Открива изворе информације и успешно их претражује,
- Проналази одговарајуће информације потребне за решавање задатка/проблема,
- Вреднује информације и зна да су тачне информације основ за доношење одлука,
- Користи информације за стицање новог знања и решавање задатка/проблема и поштује ауторска права,
- Организује информације ради употребе у свакодневном животу и за презентацију новог знања другима.

Информациона писменост и BIG6

BIG6 је модел за развијање компетенција у баратању информацијама кроз процес за решавање информационог проблема заснован на критичком мишљењу.

Овај систем су развили Мајкл Ајзенберг и Боб Берковиц (Michael Eisenberg i Bob Berkowitz) 1990 за решавање личних и академских, научних, ситуација које захтевају тачну информацију, тј. помажу у доношењу одлуке и у истраживачком раду. Касније су прилагодили овај модел и ученицима основних и средњих школа.

BIG6 је модел истраживачког учења у 6 корака, који воде ученике кроз процес решавања информационог проблема. Овај модел ученицима помаже да одговоре на питања, ураде задатке и креирају свој рад и ново знање. Коришћењем овог модела ученици развијају критичко мишљење и долазе до решења задатка/проблема.

BIG6 - Модел за решавање информационог проблема

Шест корака у решавању проблема/задатка

1. Одређивање (дефиниција) задатка
Одређивање информационог проблема
Одређивање потребне информације
2. Стратегије за проналажење информација
Одређивање свих могућих извора
Избор (селекција) најбољих извора
3. Локација и приступ
Лоцирање извора (интелектуално и физички)
Проналажење информација у тим изворима
4. Коришћење информација
Ангажовавање (читање, слушање, посматрање, додиривање)
Издававање релевантних информација
5. Синтеза
Организација информација из више извора
Презентација информација
6. Вредновање
Процена продукта (квалитет)
Процена процеса (успешност)

Питања и упутства за ученике у коришћењу метода BIG6

1. Одређивање проблема/задатака

- Шта значи задатак који је наставник поставио?

Ако ниси сигуран шта тачно значи задатак, питај наставника за објашњење.

- Које информације су ти потребне да решиш проблем?

Ако наставник није навео све потребне информације, напиши питања која треба да разматраш да би урадио задатке.

2. Размишљање о начину тражења информација

- Направи листу могућих извора информација који ће ти помоћи да урадиш задатак: књиге, енциклопедије, веб стране (које препоручује наставник и библиотекар), људи који су стручњаци за ту област, посматрање, анкета, истраживање, часописи, веб стране по твом избору...

3. Налажење информација

- Ако се ради о веб странама, прво користи препоручене. Ако је извор нека особа, договори разговор. Ако су у питању књиге, потражи их у библиотеци.

- Направи листу речи које ће помоћи да нађеш праве информације, то су кључне речи и синоними у односу на тему коју си добио.

- За претраживање веб страна одреди кључне речи и фразе за претраживање на Интернету.

4. Коришћење и вредновање информација

- Читај, слушај и посматрај. Ако не разумеш неку информацију, питај наставника, библиотекара, родитеље.

- Бележи важне информације и бележи изворе информација.

- Ако користиш информације са веб страна, утврди поузданост сајта и информација.

5. Синтеза

- Организуј информације, осмисли како ће изгледати рад, направи концепт.

- Прати упутства наставника да би урадио коначни рад.

- Наведи изворе информација.

- Договори се са наставником који је најбољи начин за презентацију рада: излагање, ППТ презентација, пано, или нешто друго.

6. Вредновање

- Процени свој рад, колико си био успешан у изради рада/решавању задатка:

а) Да ли си користио све врсте информација и урадио све захтевано задатком?

б) Да ли си задовољан коначним изгледом свог рада?

- Процени процес рада на задатку:

а) Која си знања и вештине стекао током рада на задатку?

б) Шта од тога можеш користити у даљем учењу и у свакодневном животу?

в) Који од коришћених извора информација могу бити корисни и за даљи рад?

Одређивање задатка

Питања која ће ти помоћи у одређивању задатка

Одређивање задатка значи да треба да будеш сигуран шта треба да радиш.

Провери да ли ти је све јасно у задатку.

1. Који финални продукт треба да презентујеш: писани рад, усмено излагање, плакат...?
2. Да ли рад треба да има одређену величину, до када треба да се заврши рад? Можеш ли сам да изабереш како ћеш изложити то што си научио?
3. Шта је тема задатка? Да ли је наставник одредио тему, или ти можеш да изабереш сам? Да ли треба да заузмеш одређени став према теми и да аргуменујеш став?
4. Када треба да предаш коначни рад? Да ли неки делови рада треба да се предају раније (нацрт рада)?

Претрага

Које информације су ми потребне да започнем решавање задатка?

Кад си сигуран шта је тачно твој задатак почињеш да тражиш информације. Прво се припреми за претрагу.

1. Које су кључне речи или фразе које могу да користим да бих пронашао потребне информације?
Којим речима све можеш да искажеш своју тему?
2. На која питања треба да одговорим?
Смисли питања пре него што почнеш да тражиш информације, тако ћеш имати више кључних речи за претрагу.
3. Коју врсту информација тражим?
Да ли ти је потребан опис, мапа, фотографија, биографски подаци...?
4. Како треба да цитирам изворе које ћу користити? Да ли треба да сачиним библиографију или листу цитираних радова?
Коју врсту информација о коришћеним изворима треба да даш?

Напомена: Направи календар израде задатка, планирај потребно време за сваки део задатка и напиши датуме када који део посла треба да се уради.

Размишљање о начину тражења информација

Питања која ће ти помоћи да осмислиш проналажење информација

Које изворе могу да користим?

Направи листу могућих извора: књиге, часописи, мапе или атласи, људи, стручњаци у тој области, веб стране, ТВ емисија, радио емисија, видео материјал, виртуелне туре...

Напомена: Библиотекар и наставник могу да ти помогну у избору одговарајућег извора информација.

Налажење информација

Питања која ће ти помоћи у налажењу информација

1. Где да нађем потребне изворе информација?
Библиотека је право место за почетак тражења информација и добијање додатне помоћи у изради задатка.
2. Како да пронађем оно што ми је потребно?
Каталози у библиотеци и онлајн каталози могу да помогну у проналажењу правог извора информација. Библиотекар ће ти помоћи у коришћењу каталога.
3. Како су информације организоване у изворима које нађем?
У енциклопедијама и речницима су поређене по алфабетском реду. Садржај или индекс може да ти помогне да пронађеш одговарајућу страну. У електронским изворима и на интернету, може се користити опција „тражи“ (search).
4. Како ћу знати шта да тражим?
Употреби кључне речи и фразе и по њима прегледај информације у изворима.

Коришћење и вредновање информација

Питања која ће ти помоћи да на прави начин користиш информације

1. Које информације ми даје извор?

Да ли је ова информација одговарајућа/довољна за решавање задатка, или је можда само површна?

Да ли ова информација даје одговор на питање?

Да ли информација пружа нове идеје или води до других извора?

Да ли је информација дата у облику који ти треба (мапе, подаци, графикони, ...)?

2. Да ли могу да разумем информацију?

Да ли исказана језиком који разумем?

Да ли је то сувише научни или технички језик?

Ако је језик неодговарајући за тебе, потражи информације у другим изворима. Тражи помоћ од наставника или библиотекара ако не умеш сам да пронађеш. За већину тема постоје информације и за стручњаке и за остале.

3. Које информације могу да користим?

Ово је право време да провериш шта је тачно твој задатак и да га упоредиш са пронађеним информацијама.

Да ли ми информације у овом извору могу помоћи да завршим задатак? Да ли ми информације у овом извору дају додатне идеје и омогућавају промену тезе?

Ако је превише информација о теми можда треба да сузиш тему. Ако нема довољно информација онда треба да прођеш кроз процес тражења још једном или да прошириш тему и да искористиш материјал који имаш.

4. Како да искористим/издвојим информације из одговарајућег извора?

Постоји више начина на који се информације могу издвојити за употребу:

- вођење бележака,
- интервјуисање,
- цртање, фотографисање,
- скенирање, фотокопирање, штампање,
- аудио или видео снимање.

5. Да ли сам забележио сваки извор информација који сам користио?

Сваки извор који користиш забележи за цитирање.

6. Да ли имам довољно информација да почнем да организујем коначни рад?

Ако су све информације прикупљене, можеш да почнеш са израдом коначног рада.

Синтеза

Питања која ће ти помоћи да организујеш информације

Како могу да поставим све информације и да презентујем шта сам научио?

Који формат презентације захтева задатак?

Провери шта је задатак и да ли је задата форма. Ако можеш сам да одабереш форму, да ли си раније већ одлучио како ћеш презентовати рад?

Ако можеш сам да одлучиш о форми рада, важно је да све важне информације употребиш у раду.

Рад се може презентовати кроз усмено излагање, писани текст и различите визуелне и електронске форме:

- излагање, интервју, дијалог, драматизација, представа, песма, прича...
- летак, писмо, дневник, новински чланак, часопис, песма, прича, драма, туристичка брошура...

- цртеж, графика, слика, фотографија, постер, стрип, ППТ...

Постави све прикупљене белешке, слике и други припремљени материјал на једно место. Осмисли како да све то најбоље представиш публици. Уради прву верзију и посаветуј се са библиотекарком и наставником да ли је то добар начин презентације.

После тога уради коначну варијанту.

Вредновање

Питања која ће ти помоћи да вреднујеш рад на задатку

1. Процена рада

Да ли је рад добар?

Треба сам да процениш свој рад. Онда се замоли друга или родитеље да процене рад. Тако ћеш наставнику предати најбољи рад.

Да ли сам у потпуности урадио задатак који ми је дао наставник?

Провери да ли су сви елементи задатак/рада постављени како треба.

Како сам урадио задатак?

Вредновање рада се ради на основу више критеријума:

- сви потребни елементи задатка/рада постоје,
- поштују се правописна и граматичка правила,
- рад је уредан,
- распоред делова у раду је добар (логички),
- сви извори информација су цитирани,
- наведени ставови у задатку/раду су аргументовани.

Кад све ово провериш и утврдиш да је добро, рад је спреман за предају.

2. Процена процеса рада на задатку:

а) Која си знања и вештине стекао током рада на задатку?

б) Шта од тога можеш користити у даљем учењу и у свакодневном животу?

в) Који од коришћених извора информација могу бити корисни и за даљи рад?

Кад одговориш на ова питања и утврдиш шта си научио и зашто је то важно, савладао си коришћење метода BIG6.

Цитирање

Сваки извор информација који је директно коришћен или парафразираан мора да се наведе, цитира.

Цитирање је начин да кажеш осталима где си пронашао информације. Кад користиш информације из неког извора у свом задатку или истраживачком пројекту, мораш обавестити читаоце/публику одакле су информације.

Извори се цитирају зато што тако читаоци/публика знају шта је од наведених идеја/речи/слика твој рад, а шта нечији туђи.

Ако у коначном раду користиш податке, реченице, слике и било које друге информације, а не наведеш изворе коришћене у изради задатка/рада то се зове плагирање. То значи да је се користиш туђи рад као свој, а то ти може створити велике неприлике, јер постоје законске последице за такво дело.

Цитирање извора даје кредибилност твом раду, јер показује да си истраживао при изради задатка и да ниси измислио то што пише у твом раду. Читаоци могу да погледају оригинални рад и пронађу додатне информације о теми.

Како цитирати?

Податак о цитираним изворима се наводи на крају рада, углавном под насловом „Литература“ и ту се даје опис извора који су коришћени у раду.

Коришћени извор увек наводимо језиком и писмом којим је извор написан.

Подаци који се наводе у највећем броју случајева су следећи: аутор или други податак о одговорности, наслов рада, издавач, место издавања, година објављивања, наслов часописа или зборника, број часописа, бројеви страница за цитат.

Књига

Презиме, Име аутора. Наслов књиге. Место издавања, Издавач, Година издања.

Чланак у часопису (један аутор)

Презиме, Име аутора. Година издања. Наслов чланка. Назив часописа. Годиште (број свеске): стране од-до.

Извори са веба

Презиме, Име аутора. Наслов текста, Веб адреса.

Уколико податак о ауторству није познат, навести назив сајта.

Када су књига или часопис преузети из електронског издања, обавезно се на крају описа наводи пуна веб адреса

Више о цитирању прочитај на страни Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ посвећеној цитирању *Цитирање литературе и библиографски алати: Стилони цитирања*, <https://unilib.libguides.com/c.php?q=660502&p=4664158>.

Литература

1. Big6, <http://big6.com>
2. Big6 by the Month, <https://sites.google.com/site/big6xthmonth/home>
3. Big6 and Super3, http://www.pitt.k12.nc.us/cms/lib6/NC01001178/Centricity/Domain/34/0910_Files/The_Big6.pdf